

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

104Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ 28 ΚΑΙ 29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2013

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Έκθεση για την ιθαγένεια της ΕΕ 2013»

(2014/C 114/02)

I. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. υπενθυμίζει ότι, ανεξαρτήτως των μεθόδων αναγνώρισης της εθνικής ιθαγένειας, η ευρωπαϊκή ιθαγένεια δεν αποτελεί μόνο ένα στοιχείο που επιτρέπει στις διάφορες εθνικές ταυτότητες να συμβιώνουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, αλλά συμβάλλει και στην ενίσχυση της οικοδόμησης της ευρωπαϊκής δημοκρατίας·
2. υπογραμμίζει ότι η ελεύθερη κυκλοφορία αποτελεί ακρογωνιαία λίθο για την περαιτέρω οικονομική και πολιτική ανάπτυξη της ΕΕ, δημιουργεί επαγγελματικές και εκπαιδευτικές ευκαιρίες για τους πολίτες της ΕΕ και ενισχύει τις σχέσεις μεταξύ των Ευρωπαίων, αποτελώντας συνεπώς βασικό στοιχείο της ιθαγένειας της Ένωσης·
3. τονίζει την ανάγκη επικέντρωσης στην οικονομική διάσταση, προκειμένου να εξασφαλιστεί μία οικονομικά ισχυρή Ευρώπη, η οποία θα είναι ικανή να ενισχύσει την κοινωνική διάσταση της ιθαγένειας της ΕΕ, δεδομένης της ολοένα εντεινόμενης κρίσης χρέους και αύξησης της ανεργίας που αγγίζει όλο και περισσότερους ευρωπαίους πολίτες, και ιδιαίτερα τους νέους·
4. λαμβάνει υπόψη τη δηλωμένη εκ μέρους των ευρωπαίων πολιτών απόσταση που αισθάνονται από τη λήψη αποφάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και επαναλαμβάνει ότι οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται όσο το δυνατό πιο ανοιχτά και εγγύτερα στους πολίτες·
5. έχει επίγνωση του γεγονότος ότι οι περιφερειακοί και τοπικοί φορείς, λόγω της εγγύτητάς τους προς τους πολίτες, είναι οι πλέον κατάλληλοι για να προωθήσουν την καλύτερη κατανόηση της ιθαγένειας της ΕΕ, καθώς και για να προβάλουν περισσότερο την εν λόγω ιθαγένεια και τα απτά οφέλη που αυτή συνεπάγεται για τα μεμονωμένα άτομα·
6. υπογραμμίζει ότι τη στιγμή που εμβαδύνει η Οικονομική και Νομισματική Ένωση και ταυτόχρονα γίνονται συζητήσεις για την ενίσχυση της πολιτικής ένωσης μέσω της δυνατότητας αναθεώρησης των συνθηκών, είναι απαραίτητο η βαθύτερη ολοκλήρωση να συμβαδίζει με μεγαλύτερη δημοκρατική νομιμοποίηση·

Πολιτικό και νομικό πλαίσιο για την Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια

7. αναγνωρίζει ότι ένας θεμελιώδης και ιδιαίτερα συμβολικός σταθμός στην οικοδόμηση μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας και μιας ευρωπαϊκής δημοκρατίας ήταν η θέσπιση της «ευρωπαϊκής ιθαγένειας» με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία αναγνωρίστηκε σε όλους τους πολίτες ενός κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, με τη θέσπιση της Συνθήκης του Άμστερνταμ, θεωρήθηκε ως συμπληρωματική της εθνικής ιθαγένειας·
8. τονίζει επίσης οι νέες ρυθμίσεις που εισήγαγε η Συνθήκη της Λισαβόνας, σηματοδότησαν την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, η οποία προστίθεται (δεν συμπληρώνει απλώς) και δεν υποκαθιστά την εθνική ιθαγένεια. Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια δεν νοείται ως έκφραση προϋφιστάμενων δεσμών που συνεχούν το πολιτικό σώμα, αλλά ως ένα κανονιστικό πλαίσιο που μετατρέπει την ελευθερία μετακίνησης από το ένα κράτος στο άλλο σε θεμέλιο δικαιωμάτων και όχι αποκλεισμού·

9. επισημαίνει ότι, δύο δεκαετίες μετά τον καθορισμό των δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, αυτά τα δικαιώματα δεν συνιστούν πάντα την καθημερινή πραγματικότητα των πολιτών. Το γεγονός αυτό έχει επιβεβαιωθεί από πολίτες της ΕΕ σε ευρεία δημόσια διαβούλευση σχετικά με την Ευρωπαϊκή ιθαγένεια, όπου 12 000 πολίτες της ΕΕ παρείχαν παραδείγματα γραφειοκρατικών εμποδίων που ακόμη αντιμετωπίζουν κατά την άσκηση π.χ. του δικαιώματος ελεύθερης μετακίνησης⁽¹⁾. Οι έρευνες του Ευρωβαρομέτρου σχετικά με τα δικαιώματα του πολίτη⁽²⁾ και τα εκλογικά δικαιώματα⁽³⁾, μια σειρά άμεσων διαλόγων των πολιτών με εθνικούς και ευρωπαϊούς πολιτικούς και μια σειρά ερωτημάτων του κοινού σχετικά με τα Ευρωπαϊκά δικαιώματα που λαμβάνονται μέσω της υπηρεσίας πληροφοριών «Europe Direct», επιβεβαιώνουν ότι πρέπει να γίνουν περισσότερα στον τομέα αυτόν·

10. υπογραμμίζει ότι τα δικαιώματα στα οποία αναφέρεται η έκθεση είναι δικαιώματα που χορηγούνται από τις Συνθήκες της ΕΕ στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά πολλά από τα εν λόγω δικαιώματα αποτελούν θεμελιώδη δικαιώματα που ισχύουν και για τους υπηκόους τρίτων χωρών·

11. σημειώνει ότι η σχέση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας με την ιθαγένεια των κρατών-μελών παραμένει διαφορούμενη. Αφενός, εξαρτάται άμεσα από την ιθαγένεια των κρατών-μελών που αποτελεί μοναδική προϋπόθεση κτήσης της ιθαγένειας της ΕΕ, όπως ορίζεται από το εκάστοτε εθνικό δίκαιο. Αυτή η πτυχή της ιθαγένειας της ΕΕ περιορίζει το ρόλο της σε μια συμπληρωματική πηγή δικαιωμάτων σε σχέση με την ιθαγένεια των κρατών-μελών. Ταυτόχρονα όμως η ιθαγένεια της ΕΕ αποσυνδέει την έννοια της ιθαγένειας από το εθνικό κράτος, μετατοπίζει το βάρος από την ένταξη του ατόμου σε μία πολιτική κοινότητα στη διαμονή του, στην ισότιμη κατοχύρωση ατομικών, πολιτικών, κοινωνικών δικαιωμάτων και στην ελεύθερη μετακίνησή του ως ευρωπαίου πολίτη·

12. υπογραμμίζει ότι η απόκτηση ιθαγένειας, κράτους μέλους –και μέσω αυτής της ιθαγένειας της ΕΕ– μπορεί να αποτελέσει βασικό μηχανισμό ενσωμάτωσης των υπηκόων τρίτων χωρών στις ευρωπαϊκές κοινωνίες και, ως τέτοια, πρέπει να είναι επαρκώς προσβάσιμη σε μετανάστες που είναι επί μακρόν νομίμως εγκατεστημένοι στην ΕΕ. Η απόδοση ιθαγένειας σε αυτούς τους μετανάστες αποτελεί βασικό εργαλείο ενσωμάτωσης στις ευρωπαϊκές κοινωνίες·

13. υπενθυμίζει ότι, ήδη από τη γνωμοδότηση 2010 για την ιθαγένεια της ΕΕ, η Επιτροπή καλούσε την ΕΕ να καταστήσει πιο δημοκρατικές και διαφανείς τις πολιτικές της και τα όργανα λήψης αποφάσεων. Είχε ζητήσει επίσης τη θέσπιση μηχανισμών ικανών να ενισχύσουν έναν αμφίδρομο πολιτικό διάλογο και να εφαρμόσουν στην πράξη την αρχή της συμμετοχικής δημοκρατίας·

14. αναγνωρίζει ότι η Επιτροπή κάνει απολογισμό των έως τώρα πεπραγμένων και καταβάλλει προσπάθειες να τηρήσει τις υποσχέσεις της για την προώθηση της ιθαγένειας της ΕΕ προτείνοντας μέτρα σε 12 θεματικές·

15. επισημαίνει ωστόσο ότι η έκθεση καταθέτει προτάσεις που αφορούν κατά κύριο λόγο την οικονομική διάσταση της ΕΕ και μόνο δευτερευόντως την πολιτική ή την κοινωνική διάσταση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Για παράδειγμα, δεν περιέχει συγκεκριμένες και απτές προτάσεις για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των ασθενών ή τη διασυννοριακή παροχή υπηρεσιών υγείας, την ενίσχυση της πολυπολιτισμικότητας, την προώθηση μιας πιο «κοινωνικής Ευρώπης» (π.χ. καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού) ή τη σταδιακή οικοδόμηση μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας·

16. επισημαίνει ότι οι δράσεις που ανακοινώθηκαν με την έκθεση είναι εκ πρώτης όψης συμβατές με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Είναι όμως επιβεβλημένο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αιτιολογήσει με εμπειριστωμένο τρόπο κάθε μεμονωμένη δράση κατά τη χρονική στιγμή που θα την προτείνει με επίσημο τρόπο, καθώς κάποιες μεμονωμένες προτάσεις ενδεχομένως χρήζουν προσεκτικότερης εξέτασης (π.χ. έκδοση προαιρετικών ενιαίων ευρωπαϊκών εγγράφων). Επίσης, τα σκοπούμενα μέτρα δεν θα πρέπει να μεταφράζονται σε υπέρμετρο διοικητικό και οικονομικό βάρος για τις εμπλεκόμενες εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές·

17. υπογραμμίζει ότι, ενόψει των επικείμενων Ευρωεκλογών του 2014, η έκθεση πρέπει να τύχει ανάγνωσης και υπό το πρίσμα της πρόσφατης ανακοίνωσης και της σχετικής σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽⁴⁾. Τα έγγραφα αυτά στοχεύουν στην ενδυνάμωση των δημοκρατικών διαδικασιών και της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας εντός της ΕΕ μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής στις Ευρωεκλογές·

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/eu-citizen-brochure_en.pdf

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_365_en.pdf

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_364_en.pdf

⁽⁴⁾ COM (2013) 126 τελικό, Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την προετοιμασία των ευρωπαϊκών εκλογών του 2014: περαιτέρω ενίσχυση του δημοκρατικού και αποτελεσματικού τρόπου διεξαγωγής τους και C(2013) 1303 τελικό, Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με σκοπό την ενίσχυση της δημοκρατικής και αποτελεσματικής διεξαγωγής των ευρωπαϊκών εκλογών.

18. υπενθυμίζει ότι η ΕτΠ συμμετείχε σημαντικά στην προπαρασκευή της έκθεσης και ότι η τελευταία έλαβε υπόψη της τα αποτελέσματα και τις προτάσεις μιας μελέτης, που διενεργήθηκε για λογαριασμό της ΕτΠ, για το ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών ως προς την προώθηση της ιθαγένειας της Ένωσης και των δικαιωμάτων των ευρωπαίων πολιτών⁽⁵⁾.

Προϋποθέσεις αποτελεσματικότητας της ιθαγένειας

19. προτείνει τη λήψη μέτρων ικανών να διασφαλίσουν την κατάρτιση και την εκπαίδευση σχετικά με την ιθαγένεια, την απόκτηση δυνατότητας συνειδητής και ελεύθερης άσκησης των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των πολιτών, την ενδυνάμωση της κοινωνικής διάστασης της ιθαγένειας ενόψει της προϊούσας οικονομικής κρίσης καθώς και την υπέρβαση των επιμέρους φραγμών που περιορίζουν την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης μετακίνησης εκ μέρους των ευρωπαίων πολιτών·

20. τονίζει τη μεγάλη σημασία που έχει η δημιουργία ενός πραγματικού χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην υπηρεσία των πολιτών, σε έναν κόσμο με αυξανόμενη κινητικότητα⁽⁶⁾ και επισημαίνει ότι η εξασφάλιση της ομαλής άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και εγκατάστασης από τους πολίτες της ΕΕ είναι εξαιρετικά σημαντική, διότι από τα δικαιώματα που χορηγεί η Συνθήκη ΕΕ αυτό είναι το δικαίωμα που αξιολογούν ως σημαντικότερο οι πολίτες και αυτό θεωρούν ως το σημαντικότερο επίτευγμα της ολοκλήρωσης της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, δεν αρκεί μόνο να θεσπίζονται δικαιώματα, αλλά είναι απαραίτητο να διασφαλίζεται και ότι όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης συνεργάζονται ώστε να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη άσκηση τους από τους κατόχους τους·

Ο ρόλος των περιφερειακών και τοπικών φορέων

21. υπενθυμίζει ότι ένα σημαντικό συμπέρασμα της Έκθεσης 2010 είναι ότι η δυσχέρεια που αντιμετωπίζουν οι πολίτες στην ΕΕ για την άσκηση των δικαιωμάτων τους δεν οφείλεται τόσο στο νομοθετικό έλλειμμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο σε παράγοντες εθνικής ενσωμάτωσης και εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής. Ενόψει των ανωτέρω, κρίνει ότι η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν δίνει ιδιαίτερη προσοχή στη συμβολή που μπορούν να έχουν οι περιφερειακοί και τοπικοί φορείς στην αποτελεσματικότητα και την ποιότητα της ευρωπαϊκής ιθαγένειας·

22. επισημαίνει ότι οι περιφερειακοί και τοπικοί φορείς θα κληθούν να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στις συμμετοχικές διαδικασίες που πρόκειται να υιοθετηθούν με στόχο την υλοποίηση μιας πραγματικής προσέγγισης από τα κάτω προς τα πάνω, παρέχοντας στους πολίτες τη δυνατότητα να συμβάλουν ουσιαστικά στη χάραξη των πολιτικών της ΕΕ ως απτή έκφραση των δικαιωμάτων τους·

23. τονίζει τη δυνατότητα των τοπικών και περιφερειακών αρχών να συμβάλλουν στη διαχείριση των προβλημάτων που αφορούν την κυκλοφορία και τη διαμονή των ευρωπαίων πολιτών, καθώς και σε ζητήματα υποδοχής μεταναστών, και αναγνωρίζει τη δυνατότητα της αυτοδιοίκησης να προσεγγίζει ομάδες που συχνά εμφανίζουν χαμηλότερο βαθμό συμμετοχής στην πολιτική διαδικασία, όπως είναι οι νέοι και οι μετανάστες·

24. επικροτεί την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αντιμετωπίσει το έλλειμμα ενημέρωσης των λειτουργών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο σχετικά με τα δικαιώματα των ευρωπαίων πολιτών, έλλειμμα που συχνά οδηγεί σε λάθος πληροφόρηση των ενδιαφερομένων και δυσκολεύει την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων, με τη διαμόρφωση ενός εργαλείου διαδικτυακής κατάρτισης για την τοπική αυτοδιοίκηση. Μίας και τα μέλη της ΕτΠ είναι σε θέση να γνωρίζουν τις ανάγκες και τις δυνατότητες των λειτουργών της αυτοδιοίκησης στις περιοχές από όπου προέρχονται, η Επιτροπή των Περιφερειών είναι έτοιμη να συνεργαστεί ενεργά με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη διαμόρφωση και την προώθηση αυτού του εργαλείου στα Κράτη Μέλη·

25. καλωσορίζει τις νέες πρωτοβουλίες της Επιτροπής για την άρση των εμποδίων στην άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιθαγένεια της Ένωσης, επισημαίνοντας ταυτόχρονα ότι στα Κράτη Μέλη εξακολουθεί να υφίσταται μια απόσταση μεταξύ των ισχυόντων νομικών κανόνων και της καθημερινής πραγματικότητας των πολιτών, ιδίως στις διασυνοριακές καταστάσεις, και αυτό πρέπει να τύχει μεγαλύτερης προσοχής·

Διαστάσεις της ιθαγένειας της ΕΕ⁽⁷⁾:

Ενεργός ιθαγένεια:

26. είναι της γνώμης ότι η ενίσχυση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας μπορεί να στηριχθεί στην ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στη ζωή των τοπικών κοινοτήτων και ειδικότερα της συμμετοχής των νέων, οι οποίοι παρουσιάζουν μεγαλύτερη κινητικότητα στον ευρωπαϊκό χώρο·

⁽⁵⁾ Μελέτη της Επιτροπής των Περιφερειών (2012) με αντικείμενο «Local and regional authorities promoting EU citizenship and citizens' rights». Περίληψη της μελέτης είναι διαθέσιμη από αυτό το σύνδεσμο: <http://cor.europa.eu/en/events/forums/Pages/ey2013-toolkit.aspx>

⁽⁶⁾ CdR 201/2009.

⁽⁷⁾ Η διάκριση αυτή προτάθηκε στη γνωμοδότηση της ΕτΠ με αντικείμενο την Έκθεση 2010 για την ιθαγένεια της ΕΕ: Άρση των εμποδίων στα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ, εισηγητής Roberto Pella (IT/EPP), CdR 355/2010 fin, και υιοθετείται και στον παρόν σχέδιο γνωμοδότησης.

Κοινωνική ιθαγένεια:

27. θεωρεί απαραίτητο να ενισχυθούν, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι πρωτοβουλίες προς όφελος της κοινωνικής ιθαγένειας, δεδομένου ότι η πρόσβαση στα κοινωνικά δικαιώματα συνδέεται σε κάποιες περιπτώσεις με απαιτήσεις και κριτήρια κρατών-μελών που ευνοούν διάφορες μορφές διακρίσεων, σε αντιδιαστολή προς την αρχή της ισότητας και της ίσης μεταχείρισης που προβλέπει το ευρωπαϊκό δίκαιο·

28. αναγνωρίζει πως η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιλαμβάνει κάποια μέτρα ενδυνάμωσης της κοινωνικής ιθαγένειας, όπως για παράδειγμα το θετικό μετρώ θέσπισης ενός ποιοτικού πλαισίου για τις πρακτικές ασκήσεις, τα οποία ωστόσο μόνο ως ενδεικτικά θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι έχουν νόημα·

29. υποστηρίζει σταθερά την αποτελεσματική ενδυνάμωση του δικαιώματος στη μετακίνηση, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την κινητικότητα των νέων, δεδομένης της συνεχώς αυξανόμενης ανεργίας στα κράτη-μέλη·

Αστική ιθαγένεια:

30. επισημαίνει ότι υπάρχουν ακόμα μέτρα να ληφθούν σε αυτή την κατεύθυνση. Επί παραδείγματι, σύμφωνα με τα ευρήματα του ειδικού ευρωβαρόμετρου, ⁽⁸⁾ οι μισοί μόνο συμμετέχοντες γνώριζαν για την ύπαρξη και το εύρος αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή, ενώ μικρή ήταν και η ενημέρωσή τους για το δικαίωμα αναφοράς στο Ευρωκοινοβούλιο ⁽⁹⁾·

31. προτείνει επί του προκειμένου, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές να διοργανώσουν συγκεκριμένες και αποδοτικές δράσεις ευαισθητοποίησης των ευρωπαίων πολιτών σχετικά με τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή και το δικαίωμα αναφοράς στο Ευρωκοινοβούλιο, με την υποστήριξη των οικείων ευρωπαϊκών πόρων·

Πολιτική ιθαγένεια:

32. σημειώνει ότι το ποσοστό συμμετοχής στην ευρωεκλογές παρουσιάζει συνεχή μείωση από το 1979, φτάνοντας στο 43% το 2009, ⁽¹⁰⁾ γεγονός που ενισχύει τη διαπίστωση ότι οι ευρωπαίοι πολίτες αισθάνονται ότι η γνώμη τους δεν εισακούγεται στη λήψη αποφάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο (68% εκφράζουν αυτή την ανησυχία σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο)·

33. επισημαίνει τις καλές πρακτικές ⁽¹¹⁾, σύμφωνα με τις οποίες οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν, με την υποστήριξη των οικείων ευρωπαϊκών πόρων, να διοργανώσουν ενημερωτικά προγράμματα και εκστρατείες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για την ενημέρωση των κατοίκων των περιοχών τους σχετικά το δικαίωμά τους να ψηφίσουν αλλά και να θέσουν υποψηφιότητα στις ευρωεκλογές. Επίσης, καταλυτικό ρόλο μπορούν να διαδραματίσουν στην πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση ιδιαίτερα των μαθητών και φοιτητών, προετοιμάζοντάς τους για την ενεργό άσκηση των εκλογικών τους δικαιωμάτων·

34. υπογραμμίζει την ανάγκη να ενισχυθούν περαιτέρω τα πολιτικά δικαιώματα πολιτών τρίτων χωρών και ενθαρρύνει τα Κράτη Μέλη να μην εφαρμόζουν υπερβολικά περιοριστικές ρυθμίσεις για την πρόσβαση υπηκόων τρίτων χωρών στην ιθαγένειά τους. Παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της ΕΠΠ αφενός έχουν αναγνωρίσει την προσδοκία μεταναστών που διαμένουν νόμιμα στα Κράτη Μέλη να αποκτήσουν την ιθαγένεια της Ένωσης, αφετέρου έχουν αποφανθεί ότι η συμμετοχή των νομίμων μεταναστών στο πολιτικό γίγνεσθαι είναι ένας πολύ ισχυρός παράγοντας που διευκολύνει την ένταξή τους στις τοπικές κοινωνίες·

35. καλεί όλα ανεξαιρέτως τα Κράτη Μέλη να διευκολύνουν τους πολίτες τους να ασκούν τα δικαιώματα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις εθνικές εκλογές, ανεξαρτήτως του αν διαμένουν ή βρίσκονται επί του εθνικού εδάφους. Η άσκηση του δικαιώματος μετακίνησης εντός της ΕΕ δεν πρέπει να έχει ως συνέπεια την αποξένωση από τα πολιτικά δικαιώματα·

36. κρίνει πλέον ώριμες οι συνθήκες να ξεκινήσει ή να συνεχιστεί ο διάλογος για την επέκταση του δικαιώματος ψήφου για τους πολίτες της ΕΕ και στις περιφερειακές και στις εθνικές εκλογές του κράτους της διαμονής τους, με την επιφύλαξη πάντως της εθνικής κυριαρχίας του κάθε Κράτους Μέλους (jus domicili)·

⁽⁸⁾ Μελέτη της Επιτροπής των Περιφερειών (2012) με αντικείμενο «Local and regional authorities promoting EU citizenship and citizens' rights». Περίληψη της μελέτης είναι διαθέσιμη από αυτό το σύνδεσμο: <http://cor.europa.eu/en/events/forums/Pages/ey2013-toolkit.aspx>, σ. 12

⁽⁹⁾ Βλ. άρθρο 227 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

⁽¹⁰⁾ Μελέτη της Επιτροπής των Περιφερειών (2012) με αντικείμενο «Local and regional authorities promoting EU citizenship and citizens' rights», σ. 10.

⁽¹¹⁾ Βλ. ό.π. σ. 11.

37. επισημαίνει τη δυναμική που μπορεί να προσδώσει η έννοια της Ευρωπαϊκής ιθαγένειας στη διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ. Η διεύρυνση δεν είναι μόνο μια διαδικασία οικονομικής και νομοθετικής προσαρμογής προς το ευρωπαϊκό κεκτημένο, αλλά περιλαμβάνει και την ανάγκη πολιτικών παρεμβάσεων στις χώρες της διεύρυνσης με στόχο την ενίσχυση των δημοκρατικών δομών και του κράτους του δικαίου. Η προοπτική της ευρωπαϊκής ιθαγένειας μπορεί να προσδώσει μια απτή σημασία στα μέτρα αυτά·

Διοικητική ιθαγένεια:

38. υπενθυμίζει εκ νέου ότι απαιτείται να προαχθούν παρεμβάσεις διοικητικής απλοποίησης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο με στόχο την πραγματική άσκηση των δικαιωμάτων της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, και ειδικότερα του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας, και να εξαλειφθούν οι αποτρεπτικές πρακτικές ή άλλες υφιστάμενες μορφές διακρίσεων που συνεπάγονται διαφορετική αντιμετώπιση των Ευρωπαίων πολιτών, ιδίως όσον αφορά τη χορήγηση του δικαιώματος διαμονής· με βάση τον προσδιορισμό των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, οι τοπικοί και περιφερειακοί φορείς θα πρέπει να είναι σε θέση να παρέχουν ενδεδειγμένες λύσεις·

39. αναγνωρίζει ότι οι δράσεις που εξαγγέλλει η επιτροπή κάνουν κάποια θετικά βήματα σε αυτή την κατεύθυνση. Δεδομένου ότι ένας τομέας των δράσεων εμπλέκει ενεργά την τοπική αυτοδιοίκηση, ⁽¹²⁾ απαιτείται τόσο μελέτη εκτίμησης επιπτώσεων όσο και πρόβλεψη χρηματοδότησης από τα ευρωπαϊκά ταμεία·

40. χαιρετίζει τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προώθηση της ευχερέστερης αναγνώρισης των πιστοποιητικών τεχνικού ελέγχου αυτοκινήτων διασυνοριακά εντός της ΕΕ, καθώς και για την προτεινόμενη εναρμόνιση των απαιτήσεων όσον αφορά τους τεχνικούς ελέγχους σε μηχανοκίνητα οχήματα, οι οποίες θα πρέπει να εφαρμοστούν το συντομότερο δυνατόν, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι πολίτες θα μπορούν να ασκούν ευκολότερα το δικαίωμά τους για ελεύθερη κυκλοφορία, στο οποίο περιλαμβάνεται και η μεταφορά της άδειας κυκλοφορίας οχήματος μεταξύ χωρών·

Παιδεία της ιθαγένειας:

41. προτείνει την ενίσχυση των πρωτοβουλιών συνεργασίας που προωθούν την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το δικαίωμα στην ελεύθερη μετακίνηση, όπως η αδελφοποίηση πόλεων και οι διασυνοριακές πρωτοβουλίες συνεργασίας κ.λπ·

42. επαναλαμβάνει ⁽¹³⁾ ότι, ενόψει των ευρωεκλογών του 2014, είναι πολύ σημαντικό να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση όλων των πολιτών της Ένωσης όσον αφορά τα δικαιώματά τους, και ιδιαίτερα τα εκλογικά τους δικαιώματα στο Κράτος Μέλος διαμονής τους, και να διευκολυνθεί η άσκηση αυτών των δικαιωμάτων·

Μέσα χρηματοδότησης δράσεων, δυνατότητες δικτύωσης και συνεργασιών

43. τονίζει ενόψει του νέου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020 τη σημαντική ώθηση που μπορούν να παράσχουν τα προγράμματα «Θεμελιώδη δικαιώματα και ιθαγένεια» και «Ευρώπη για τους πολίτες» στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας και στη στήριξη δραστηριοτήτων για την προώθηση της γνώσης και της εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και των ευρωπαϊκών πολιτικών στα Κράτη Μέλη·

44. διεκδικεί απλούστερη και αποτελεσματικότερη προσέγγιση στη χρηματοδότηση των συναφών με την ευρωπαϊκή ιθαγένεια προγραμμάτων, με ακριβέστερο προσδιορισμό προτεραιοτήτων που να συνάδουν με τις πολιτικές επιλογές, και με προσοχή στη διάδοση των αποτελεσμάτων των έργων, ώστε να ενισχυθεί η απήχυσή τους για να επιτευχθούν οι στρατηγικοί και οι πολιτικοί στόχοι. Για να γίνει κάτι τέτοιο πραγματικότητα είναι απαραίτητη η συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στον προγραμματισμό των σχετικών δράσεων, ιδίως όσον αφορά την κατάρτιση και την ανάπτυξη των ετησίων προγραμμάτων εργασιών.

Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2013

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
RAMÓN LUIS VALCÁRCEL SISO

⁽¹²⁾ Συγκεκριμένα: προώθηση της διαθεσιμότητας στοχοθετημένων και προσβάσιμων δεδομένων σχετικά με την ΕΕ, καθιστώντας τα εργαλεία κατάρτισης μέσω διαδικτύου διαθέσιμα στην τοπική αυτοδιοίκηση και παρέχοντας φιλική προς τους πολίτες πληροφόρηση για την επίλυση των προβλημάτων τους.

⁽¹³⁾ Βλ. γνωμοδότηση για την ενίσχυση της ιθαγένειας, 2013.